

Programmaboekje

Vierde Haagse Opleidingschool (4OLS) 2023-2024

Hbo-niveau 1

Versie 10 januari 2024

Fotografie: [Ewouter Fotografie](#)

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Visie	3
3. Wie werken er samen binnen 4OLS?	6
4. Het 4OLS opleidingsprogramma hbo-niveau 1.....	11
5. Planning 4OLS opleidingsprogramma hbo-niveau 1 2023-2024	14
6. 4OLS opleiders en begeleiders	24
7. Enkele afspraken	27
8. Nuttige tips en hints.....	27
 Bijlage A: Instructie Vragen, Stellingen en Verwachtingen voor Student- Leerling/Carrousel	 28
Bijlage B: Instructie voor opstellen van casussen	31

1. Inleiding

Welkom bij 4OLS!

Welkom bij de Vierde Haagse Opleidingsschool (4OLS)! Binnen 4OLS werken acht Haagse vo-scholen en vier lerarenopleidingen nauw samen om studenten op te leiden tot docent in het voortgezet onderwijs. Bij ons word je voor een belangrijk deel op de werkplek opgeleid. Dat doen we om je zo goed mogelijk voor te bereiden op een baan in het (Haagse) onderwijs.

Wat is een programmaboekje?

Dit programmaboekje is voor de voltijd tweedegraads student niveau 1 van de Hogeschool Rotterdam. Je werkt vanuit de lerarenopleiding met de Cursushandleiding Didactiek: Leren lesgeven Niveau 1 2023-2024. Dit programmaboekje beschrijft hoe jouw stage (werkplekleren) er binnen 4OLS uitziet. Het programmaboekje begrijp je het beste als je eerst de handleiding niveau 1 van de Hogeschool Rotterdam goed hebt doorgenomen. Ook de kennisclip van de Hogeschool Rotterdam geeft meer informatie over het werkplekleren niveau 1.

Zowel de handleiding als de kennisclip zijn terug te vinden op:

<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/samenwerking/instituten/instituut-voor-lerarenopleidingen/tweedegraads/studiemateriaal/n1/>

Het doel van dit programmaboekje

Dit programmaboekje is dus bedoeld voor elke voltijd hbo-niveau 1 student van de Hogeschool Rotterdam die binnen 4OLS het opleidingstraject volgt en voor hun opleiders en begeleiders. Voor het observeren van lessen staat er in hoofdstuk 2 een 4OLS kijkwijzer die hiervoor gebruikt kan worden.

De Vierde Haagse Opleidingsschool (4OLS)

In de visie van 4OLS staat de mens centraal. We hebben twee belangrijke pijlers in onze visie: persoonlijke verbinding en persoonlijke ontwikkeling.

Persoonlijke verbinding:

- tussen docent-leerling;
- binnen de school en het instituut;
- binnen de opleidingsschool;
- met de omgeving.

Persoonlijke ontwikkeling:

- groei mindset;
- onderzoekende houding;
- maatwerk.

Wie kom ik tegen binnen 4OLS?

Binnen de vo-scholen:

- Schoolcoördinator: voor coördinatie van het samen opleiden / 4OLS binnen de school.
- Schoolopleider: voor algemene begeleiding van studenten en bruggenhoofd tussen school en lerarenopleiding(en).

Als je binnen 4OLS doorstroomt naar niveau 2, krijg je ook te maken met de:

- Werkplekbegeleider: begeleiding van de student (hbo-niveau 2, 3, 4 en wo) bij het werkplekleren in de dagelijkse praktijk.

Binnen de lerarenopleidingen:

- Instituuascoördinator: voor coördinatie van het samen opleiden / 4OLS binnen het opleidingsinstituut en de verbinding tussen de scholen en lerarenopleidingen.

- **Instituutsopleider:** voor algemene begeleiding van studenten en eerste aanspreekpunt voor schoolopleiders.

Je opleidingstraject binnen 4OLS

Binnen 4OLS krijg je de kans om vier jaar binnen 4OLS te blijven en gedurende je opleiding tot leraar bij verschillende scholen stage lopen. Als hbo-student wissel je jaarlijks van school en krijg je in mei/juni een nieuwe stageplaats aangeboden, waarbij je vooraf een voorkeur voor een school kunt aangeven.

Meer weten over 4OLS

Bezoek onze website: www.4OLS.nl

2. Beroepsbeeld, visie en kijkwijzer

Beroepsbeeld 4OLS

4OLS leidt docenten op voor de Haagse context. Leerlingen en studenten dagen onze docenten op verschillende manieren uit, of het nu is op het gebied van orde en klassenmanagement of op vakinhoudelijk gebied.

De 4OLS docent is **ontwikkelingsgericht** ('groeimindset') en zorgt ervoor dat leerlingen op hun eigen tempo en naar eigen kunnen presteren, zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. De docent toont hierbij creativiteit en prikkelt, enthousiasmeert en motiveert. De 4OLS docent is een **verbinder**. Hij kent zijn leerlingen en is in staat om een goede band met hen op te bouwen, zowel binnen als buiten de les. Leerlingen voelen zich door de verbinding gezien, gehoord en gewaardeerd. Vanuit de relatie met de leerling zoekt de docent actief de verbinding met de omgeving van de leerling, met andere docenten en betrokkenen. Het onderhouden van contacten met ouders/verzorgers en het team om de leerling heen vormt daarbij een belangrijk element.

De 4OLS docent heeft een **breed perspectief** op het docentschap en de ontwikkelmogelijkheden binnen het beroep. Hij werkt voortdurend aan zijn ontwikkeling op de vier bekwaamheidsgebieden (vakinhoudelijk, vakdidactisch, pedagogisch en professioneel). Hij is zich bewust van zijn positie en voorbeeldfunctie als docent in de school en in de klas (wie ben ik als docent en wat voor docent wil ik worden?), de school en de maatschappij. Zijn optreden in de klas sluit hier naadloos op aan (bijvoorbeeld houding, stemgebruik, gebruik van de ruimte). Hij kan omgaan met verschillende typen leerlingen, die hij op diverse manieren uitdaagt en die hem op verschillende manieren uitdagen, bijvoorbeeld op vakinhoudelijk gebied, maar ook intellectueel en sociaal-emotioneel.

De docent is **maatschappelijk bewust** en speelt in zijn contacten met leerlingen in op de actualiteit, bijvoorbeeld door met leerlingen in gesprek te gaan over actuele vraagstukken zoals de corona crisis.

Onder invloed van de omgeving en externe omstandigheden verandert het beroep van docent. Het is belangrijk om het beroepsbeeld op basis hiervan aan te passen indien nodig.

Visie 4OLS

De mens centraal: persoonlijke verbinding en persoonlijke ontwikkeling

In de visie van 4OLS staat de mens centraal. We hebben twee belangrijke pijlers in onze visie: persoonlijke verbinding en persoonlijke ontwikkeling.

We leiden binnen 4OLS studenten op tot:

- Docenten die werken vanuit een groeimindset.

- Verbindende docenten.

Persoonlijke verbinding

- tussen docent-leerling
 - goede band is de basis
 - contacten met ouders/verzorgers
- binnen de school en het instituut
 - volwaardig lid van het team
 - professioneel functioneren in een school
- binnen de opleidingsschool
 - open en eerlijk leertraject
 - veilige leeromgeving
- met de omgeving

Persoonlijke ontwikkeling

- Groeimindset / positieve psychologie
- Ontwikkelen docentschap in bredere zin
- Onderzoekende houding, gedrevenheid
- Maatwerk

4OLS Kijkwijzer

Om je ontwikkeling te stimuleren, gebruiken we voor lesobservaties binnen 4OLS onderstaande kijkwijzer.

Datum:

Naam student:

Naam begeleider:

Vak:

Klas:

Aantal leerlingen:

Geef aan in hoeverre onderstaande uitspraak van toepassing is op de geobserveerde les (1= niet; 4= helemaal, nw = niet waargenomen / nvt= in deze fase van de stage nog niet van toepassing).	1	2	3	4	Nw/ nvt
Regisseur (inclusief gastheer, presentator en afsluiter)					
De docent is op tijd en is organisatorisch klaar om de klas te ontvangen.					
De docent maakt contact met de leerling. (bv. staat bij de deur, maakt oogcontact, noemt lln bij naam)					
De docent heeft de leiding, geeft het goede voorbeeld, straalt enthousiasme en gezag uit.					
De docent maakt duidelijk wat van leerlingen wordt verwacht (gedragsregels) en zorgt dat de leerlingen klaar zijn om aan de les deel te nemen.					
De docent gebruikt de leertijd efficiënt.					
De docent geeft gestructureerd les.					
De docent geeft een adequate begeleiding (zowel op individueel niveau als bij groepswork).					
De docent staat open voor ideeën van leerlingen en kan zich flexibel opstellen indien nodig (actualiteit en omgevingsfactoren)					
De docent stimuleert leerlingen om actief mee te doen.					
De docent gebruikt diverse leermiddelen en media.					
Evalueert de les procesmatig (geeft feedback op het verloop van de les)					

Sluit de les op tijd af, zorgt dat leerlingen het lokaal netje achterlaten en rustig vertrekken.					
Vakdidacticus					
De docent toont voldoende kennis van het schoolvak					
De docent legt de leerstof beknopt en gericht op het lesdoel en/of leerdoel uit.					
De docent maakt ingewikkelde stof begrijpelijk, geeft les op niveau.					
De docent stemt de instructie af op relevante verschillen tussen leerlingen.					
De docent controleert of de instructie/uitleg is begrepen.					
De docent herkent de problematiek achter de vraag van de leerling, herkent de valkuilen.					
De docent helpt de leerling om zelf het juiste antwoord te vinden.					
De docent geeft uitdagende en/of toepassingsgerichte voorbeelden en/of opdrachten.					
De docent gebruikt aanschouwelijk materiaal, zoals modellen, schema's, etc.					
De docent stemt de verwerking van de leerstof af op relevante verschillen tussen leerlingen.					
De docent zorgt dat de werkvormen passen bij de doelen van de onderwijsactiviteit.					
De docent zorgt dat de werkvormen de leerlingen voldoende variatie bieden.					
De docent sluit de les af aan de hand van de les- en /of leerdoelen.					
Pedagoog					
De docent zorgt voor een veilig leerklimaat (respect voor en tussen de leerlingen)					
De docent behandelt iedereen gelijkwaardig.					
De docent ondersteunt het zelfvertrouwen van leerlingen.					
De docent betreft alle leerlingen bij activiteiten.					
De docent geeft positieve feedback.					
De docent geeft complimenten (groot) en houdt straffen klein.					
De docent heeft belangstelling voor wat leerlingen zeggen.					
De docent gaat goed om met orde problemen.					
De docent corrigeert leerlingen op gedrag en op het juiste moment.					
De docent is congruent in non-verbaal en verbaal gedrag.					

Toelichting:

3. Wie werken er samen binnen 4OLS?

Binnen 4OLS werken de volgende vo-scholen en lerarenopleidingen samen.

De vo-scholen

- Gymnasium Haganum
- Zuid-West College
- Sint-Maartenscollege
- Gymnasium Novum
- Maerlant-Lyceum
- François Vatel
- Vrijzinnig-Christelijk Lyceum
- Dalton College

Elke school heeft eigen speerpunten. Op de volgende pagina's staan deze weergegeven.

Gymnasium Haganum

- Jezelf mogen zijn
- Brede opleiding
- Uitdaging

<https://www.haganum.nl/>

Zuid-West College

- VMBO
- Onderwijs op maat
- Warm
- Divers
- Uitdagend
- Loyaal
- Professioneel

<https://www.zuidwestcollege.nl/>

Sint-Maartenscollege

Sint-Maartenscollege

- Een paar getallen
- Nieuw schoolplan: een bijzonder traject
- Speerpunten 2020-2024

<https://www.st-maartenscollege.nl/>

Identiteit en missie

Gymnasium Novum

- Klein en veilig
- Veel keuzemogelijkheden
- Leergierige en ambitieuze leerlingen

<https://www.gymnasiumnovum.nl/>

Maerlant-Lyceum

- 105 jaar oud
- Versterkt talenonderwijs met Cambridge, Delf en Goethe
- Robotica, gymnasium
- Inhoud staat voorop
- Jong bevlogen docententeam

<https://maerlant-lyceum.nl/>

François Vatel

- VMBO (basis, kader, tl)
- HBR (horeca, bakkerij en recreatie); D&P (dienstverlening & producten); MVI (media, vormgeving & ict)
- Kleine school
- Uitdagend

www.vatel.nl

Vrijzinnig-Christelijk Lyceum

- Vrijzinnig-christelijk
- Kleine school
- Vereniging
- Traditie en vernieuwing

<https://vcl-school.nl/>

Dalton College

- Initiatief nemen
- Keuzes maken
- Verantwoordelijkheid dragen
- Plannen
- Reflecteren

<https://daltonvoorborg.nl/>

De lerarenopleidingen

- Hogeschool Rotterdam, Instituut voor Lerarenopleidingen (hbo);
- Haagse Hogeschool, HALO (hbo, opleiding tot leraar lichamelijke opvoeding)
- Universiteit Leiden, ICLON (wo);
- TU Delft, SEC (wo).

Elke lerarenopleiding heeft eigen speerpunten afhankelijk van het niveau en de doelgroep waarvoor wordt opgeleid.

Universiteit
Leiden
ICLON

4. Het 4OLS opleidingsprogramma hbo-niveau 1

Het opleidingsprogramma voor hbo-niveau 1

De basis van het 4OLS opleidingsprogramma bestaat uit het leren op de werkplek. Bij het leren op de werkplek word je tijdens het eerste jaar van je opleiding begeleid door de school- en instituutsopleider. Als je binnen 4OLS volgend jaar doorstroomt naar niveau 2, krijg je ook te maken met een werkplekbegeleider voor de dagelijkse begeleiding van het werkplekleren.

Wat verwachten we van jou aan professionele houding?

Je wisselt van rol: van leerling naar leraar, van student naar docent in opleiding. Je komt voor het eerst als docent in de docentenkamer. We verwachten dat je een professionele houding aanneemt, bijvoorbeeld:

- Stel je open en nieuwsgierig op, stel bijvoorbeeld vragen.
- Doe je telefoon weg.
- Stel je collegiaal op, bijvoorbeeld door de docent aan het begin van de les te groeten en kennis te maken.
- Bied aan om tijdens de les mee te helpen (als onderwijsassistent).
- Stel je pro-actief en betrokken op, dus niet met je mede-student kletsen achterin de klas of met je telefoon bezig zijn.
- Stel twee geïnteresseerde vragen aan het einde van de les.

Locaties en indeling

Alle stagedagen vinden plaats op één van jouw twee vaste stagescholen. Jullie worden in groepjes van circa 4 studenten ingedeeld bij een koppel van twee stagescholen. Bij welk koppel van twee scholen je bent ingedeeld hoor je van de 4OLS stagecoördinator: Elseline Brinkman (vatbri@vatel.nl). Stagedag 1 tot en met 5 lopen jullie stage bij de ene stageschool, stagedag 6 tot en met 10 loop je stage bij de andere stageschool. Wanneer je waar wordt verwacht, hoor je van jouw schoolcoördinatoren.

Scholenkoppels

De scholenkoppels zijn:

- François Vatel en Maerlant-Lyceum.
- Gymnasium Haganum en Zuid-West College.
- Gymnasium Novum en Sint-Maartenscollege.
- VCL en Dalton College.

Programmaonderdelen

Het 4OLS opleidingsprogramma voor hbo-niveau 1 bestaat uit twee onderdelen:

1. Stagedagen (10 dagen): tijdens deze dagen loop je in groepjes van circa 4 studenten stage op één van je twee stagescholen (zie ook 'locaties en indeling'). Deze dagen ga je aan de slag met observeren, assisterende taken in de school, oefenen met lesgeven etc.
2. Praktijkdagen (3 dagen): deze praktijkdagen staan o.a. in het teken van verdieping, kennismaking met de doelgroep en uitwisseling. In de praktijkdagen komen o.a. de volgende onderwerpen aan bod:
 - Praktijkdag 1 (Sint Maartenscollege):
 - kennismaking met 4OLS, de instituutsopleider N1 en de aanwezige schoolopleiders;
 - uitleg over het portfolio en aan de slag met de leerresultaten (LER's);
 - presentatietechnieken;

- presenteren aan elkaar over de vraag: 'Past het beroep bij mij?';
- rondleiding/kennismaking ontvangende school.
- Praktijkdag 2 (Zuid-West College):
 - praktijkonderzoek pedagogiek;
 - rondleiding/kennismaking ontvangende school;
 - stagebegeleiding door instituutsopleider.
- Praktijkdag 3 (Gymnasium Novum):
 - eerste stappen in het leren lesgeven;
 - rondleiding/kennismaking ontvangende school;
 - ontwikkelen professionaliteit, oefenen met pitches;
 - stagebegeleiding door instituutsopleider.

De praktijkdagen vinden plaats op een centrale locatie (één van de 4OLS scholen), voor alle studenten hbo-niveau 1 binnen 4OLS samen. Welke locatie dit is zie je in het schema in hoofdstuk 5. Onderdeel van de praktijkdag is ook kennismaking met de ontvangende school, o.a. via een rondleiding en/of gesprekken met leerlingen.

Afsluiting stage: portfolio, CGI en pitch

Aan het eind van het programma kun je antwoord geven op de vraag: 'pas ik bij het beroep en past het beroep bij mij?'. We verwachten dat je tijdens de vierde praktijkdag, op 10 juni 2024, hierover een presentatie/pitch geeft. Ook start het afsluitende CGI op 24 juni 2024 met een korte persoonlijke pitch van jou over deze vraag. De CGI's vinden plaats in kleine groepjes van 3-4 studenten. Bij het CGI zijn de instituutsopleider en de twee schoolopleiders van jouw scholenkoppel aanwezig.

Je kunt alleen met het CGI meedoen als het portfolio voldoende is. Bij een herkansing krijg je op een later moment een CGI met alleen de instituutsopleider.

Deadline inleveren portfolio

De deadline voor het inleveren van je portfolio is **17 juni 2024** vóór 09.00 uur.

Herkansing: maandag 3 juli 2024 is de deadline voor het inleveren portfolio Herkansing N1.

Let op: voor het halen van een voldoende is het van belang dat je voldoende aanwezig bent geweest bij zowel de stagedagen als de praktijkdagen.

Beroepstaken

In het schematische overzicht van het opleidingsprogramma (zie hoofdstuk 5) staat steeds aangegeven welke beroepstaken op een stage- of praktijkdag centraal staan (zie tevens de Cursushandleiding Didactiek: Leren lesgeven Niveau 1 2023-2024). Voor de volledigheid zetten we deze beroepstaken nog even op een rij:

1. de leraar creëert een prettig, ordelijk en veilig werk- en leerklimaat
2. de leraar begeleidt leerlingen naar zelfstandigheid in hun school- en beroepsloopbaan
3. de leraar verzorgt onderwijs
4. de leraar ontwerpt onderwijs
5. de leraar voert regie
6. de leraar betreft theoretische en praktijkgegevens bij het eigen professioneel handelen

Voor deze beroepstaken geldt dat je tijdens de stage niveau 1 in voldoende mate laat zien dat je beroepsgeschikt bent en in potentie beschikt over de benodigde elementaire beroepsvaardigheden voor communicatie, professioneel handelen in en buiten de klas en het leervermogen om te leren van ervaring en feedback om docent te worden.

4OLS Feestelijke bijeenkomst en BBQ op 24 april 2024

Ieder schooljaar organiseert 4OLS in het voorjaar een feestelijke bijeenkomst en BBQ voor alle betrokkenen binnen 4OLS. Ook de N1 studenten zijn hierbij van harte welkom. Deze is gepland op:

- Woensdag 24-04-2024, 12.00u-18.00u, François Vatel

5. Planning 4OLS opleidingsprogramma hbo-niveau 1 2023-2024

In dit hoofdstuk wordt de invulling van het programma in meer detail toegelicht voor de periode februari tot en met juni 2024.

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
05-02-2024 PRAKTIJKDAG 1	Leer je omgeving en beroep kennen	Kennismaken met 4OLS Kennismaken met je instituutsopleider en met de aanwezige 4OLS schoolopleiders Uitleg over het portfolio Eerste ervaring opdoen met lesgeven aan elkaar Rondleiding en kennismaken met de ontvangende school	Aan de slag met de LER's Oefenen met aan elkaar presenteren over de vraag: 'pas ik bij het beroep en past het beroep bij mij?'	1 t/m 6	<p>Ochtend: Kennismaking 4OLS (co-docenten: Coleta Valkenburg en Annelies Kort / Leanne van Lint) Kennismaken met 4OLS, de instituutsopleider N1 en de aanwezige schoolopleiders</p> <p>Uitleg over het portfolio en aan de slag met de leerresultaten (LER's) waaraan je de komende periode gaat werken</p> <p>Middag: Presentatietechnieken (co-docent: Dana Hilgers) en rondleiding/kennismaking ontvangende school Workshop presentatietechnieken (o.a. adem- en stemgebruik, verstaanbaarheid, ruimtegebruik) + oefenen met aan elkaar presenteren over de vraag: 'pas ik bij het beroep en past het beroep bij mij?'</p> <p>Kennismaking met de ontvangende school Rondleiding en kennismaken met de ontvangende school</p>	Sint Maartenscollege

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
12-02-2024 Stagedag 1	Leer je omgeving en beroep kennen	Kennismaken met de eerste stageschool Observeren van lessen/meelopen met een klas	Opdracht 1: Kennismaken met je eerste stageschool: bestudeer de website van deze stageschool, interview enkele leerlingen Opdracht 2: Wie ben jij als persoon en wat ga je tijdens deze stage doen, (a.d.h.v. programmaboekje 4OLS en handleiding HR), hierover aan het eind van de dag aan elkaar presenteren Opdracht 3: Reflecteer op wat je in de lessen ziet van de zes rollen van de docent en reflecteer op de vraag: wat past bij jou? Opdracht 4: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1 t/m 6	<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaking met je eerste stageschool binnen 4OLS • Terugblik op praktijkdag 1 • Toelichting op de 6 rollen en wat betekent dat voor de manier waarop je observeert • Observeren van lessen + benoemen hoe je de zes rollen van de docent terugziet/herkent in de geobserveerde lessen (<i>gebruik hiervoor bijvoorbeeld de 4OLS kijkwijzer in hoofdstuk 2</i>) • Werken aan de opdrachten • Opdracht 2 aan elkaar presenteren • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) • Gezamenlijke afsluiting: uitwisselen van ervaringen en observaties, voortgang portfolio 	1
26-02-2024 Stagedag 2	Kennismaken met het beroep	Observeren van lessen/meelopen met een docent	Opdracht 1: Observeer de docent: wie is er aan het werk in de verschillende lesfasen? Opdracht 2: Benoem hoe de docent werkt aan een relatie, zorgt voor autonomie van de leerlingen en ze een gevoel	1, 2, 3, 5 en 6	<ul style="list-style-type: none"> • Observeer de docent: wie is er aan het werk in de verschillende lesfasen? (<i>evt. aan de hand van een lesobservatietool, per fase bijvoorbeeld: hoeveel minuten is de docent aan het werk, hoeveel minuten de leerlingen, hoeveel keuzeruimte is er?</i>)(gebruik 	1

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
			van competentie geeft (CAR-model) Opdracht 3: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio		<i>hiervoor bijvoorbeeld de 4OLS kijkwijzer in hoofdstuk 2)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Werken aan de opdrachten • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) • Gezamenlijke afsluiting: uitwisselen van ervaringen en observaties, voortgang portfolio 	
04-03-2024 Stagedag 3	Praktische leservaring	Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel	Opdracht 1: Voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel Opdracht 2: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1 t/m 6	<ul style="list-style-type: none"> • Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel • Werken aan de opdrachten • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) • Gezamenlijke afsluiting: reflectie op ervaringen, voortgang portfolio 	1
11-03-2024 Stagedag 4	Praktische leservaring	Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel	Opdracht 1: Werken aan de opdracht taalgebruik in het eigen vak Opdracht 2: Voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel Opdracht 3: Voorbereiden praktijkdag 2 (zie huiswerk) en voorbereiding op de casusbespreking op	1 t/m 6	<ul style="list-style-type: none"> • Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met een lesonderdeel • Werken aan de opdrachten • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) • Gezamenlijke afsluiting: reflectie op ervaringen, voortgang portfolio • Voorbereiden praktijkdag 2 (zie huiswerk) en praktijkdag 3 (o.a. 	1

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
			<p>stagedag 5. Jullie moeten hiervoor zelf een pedagogische casus bedenken (n.a.v. van observaties). De schoolopleider helpt met casussen op het gebied van didactisch en professioneel handelen.</p> <p>Opdracht 4: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio</p>		<p>voorbereiden pedagogische casus)</p> <p><i>Huiswerk: stel vragen op voor de interviews met leerlingen tijdens praktijkdag 2, mail dit aan het eind van deze stagedag naar de student uit jouw groepje die dit voor jouw groepje verzamelt (1 student neemt hierin de leiding)</i></p>	
<p>18-03-2024</p> <p>PRAKTIJKDAG 2</p> <p><i>Let op: roostervrije week HR, stage gaat deze week gewoon door!</i></p>	<p>Praktijkonderzoek pedagogiek: leerlingpanel</p> <p>Ervaringen uitwisselen</p>	<p>Praktijkonderzoek pedagogiek: leerlingpanel</p> <p>Studenten bereiden vragen voor met betrekking tot praktijkonderzoek pedagogiek en stellen deze vragen aan de aanwezige leerlingen. De antwoorden en ervaringen dienen als input voor praktijkonderzoek pedagogiek.</p> <p>Rondleiding en kennismaken met de ontvangende school</p>	<p>Ga in gesprek met een aantal leerlingen uit verschillende leeftijdscategorieën in de school a.d.h.v. de vragen</p>	1 en 6	<p>Co-docenten: Coleta Valkenburg en Silvia van der Pol</p> <p>Ochtend: Praktijkonderzoek pedagogiek</p> <p>Plenaire start met inhoudelijke instructie over praktijkonderzoek pedagogiek (hoe ga je in gesprek met leerlingen / gesprekstechnieken) + toelichting op de opdracht praktijkonderzoek pedagogiek (3 uur)</p> <p>Middag: Praktijkonderzoek pedagogiek</p> <p>Opdracht uitvoeren: ga in gesprek met een aantal leerlingen uit verschillende leeftijdscategorieën in de school a.d.h.v. de vragen die je hebt voorbereid (huiswerk stagedag 4)</p>	Zuid-West College

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
		Reflectie Gesprekken met IO: ervaring stagedagen delen			Kennismaking met de ontvangende school Rondleiding en kennismaken met de ontvangende school Stagebegeleiding door instituutopleider	
25-03-2024 Stagedag 5	Praktische leservaring	Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel	Casusbespreking: de studenten bevragen elkaar onder begeleiding van de schoolopleider over drie casussen: een pedagogische casus die studenten zelf inbrengen plus twee andere casussen die worden ingebracht door de schoolopleider (didactisch, professioneel handelen). Opdracht 1: Werken aan de opdracht taalgebruik in het eigen vak Opdracht 2: Voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel Opdracht 3: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1 t/m 6	<ul style="list-style-type: none"> • Terugblik op praktijkdag 2 • Casusbespreking onder begeleiding van de schoolopleider • Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met een lesonderdeel • Werken aan de opdrachten • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) • Gezamenlijke afsluiting: reflectie op ervaringen, voortgang portfolio 	1
08-04-2024	Inleveren Pedagogiek N1: Ken je doelgroep					

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
15-04-2024 Stagedag 6 <i>Let op: hertoetsweek stage gaat deze week gewoon door!</i>	Leer je omgeving en beroep kennen	Kennismaken met de tweede stageschool Observeren van lessen/meelopen met een klas	<p>Opdracht 1: Kennismaken met je tweede stageschool: bestudeer de website van deze stageschool, interview enkele leerlingen. Geef aan: welke overeenkomsten en verschillen vallen jou op tussen de eerste en de tweede stageschool?</p> <p>Opdracht 2: Wie ben jij als persoon, wat heb je bij je eerste stageschool geleerd en wat wil je bij de tweede stageschool nog leren? Hierover aan het eind van de dag aan elkaar presenteren</p> <p>Opdracht 3: Reflecteer op wat je in de lessen ziet van de zes rollen van de docent en reflecteer op de vraag: wat past bij jou?</p> <p>Opdracht 4: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio</p>	1 en 5	<ul style="list-style-type: none"> • Terugblik op praktijkdag 3 • Observeren van lessen + benoemen hoe je de zes rollen van de docent terugziet/herkent in de geobserveerde lessen (<i>gebruik hiervoor bijvoorbeeld de 4OLS kijkwijzer in hoofdstuk 2</i>) • Werken aan de opdrachten • Opdracht 2 aan elkaar presenteren • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) • Gezamenlijke afsluiting: uitwisselen van ervaringen en observaties, voortgang portfolio 	2
22-04-2024 Stagedag 7	Kennismaken met het beroep Inzicht in de vraag: wat is	Observeren van lessen/meelopen met een docent	<p>Opdracht 1: Observeer de docent: wie is er aan het werk in de verschillende lesfasen? Geef aan: welke overeenkomsten</p>	1, 2, 3, 5 en 6	<ul style="list-style-type: none"> • Observeer de docent: wie is er aan het werk in de verschillende lesfasen? (<i>evt. aan de hand van een lesobservatietool, per fase bijvoorbeeld: hoeveel minuten is</i> 	2

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
	mijn loopbaanperspectief?	Informatie verzamelen over je loopbaanperspectief voor jouw vak in de regio Haaglanden (o.a. arbeidsmarktinformatie, interviews in de school), desgewenst oriënteren op andere vakken	<p>en verschillen vallen jou op tussen de eerste en de tweede stageschool?</p> <p>Opdracht 2: Benoem hoe de docent werkt aan een relatie, zorgt voor autonomie van de leerlingen en ze een gevoel van competentie geeft (CAR-model)</p> <p>Opdracht 3: Verzamel informatie over het loopbaanperspectief voor jouw vak in de regio Haaglanden, bijv. door een interview met een schoolleider, HR-afdeling, een starter in de school (o.a. hoe ging het zoeken naar een baan?), bestuderen regionale arbeidsmarktinformatie</p> <p>Opdracht 4: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio</p>		<p><i>de docent aan het werk, hoeveel minuten de leerlingen, hoeveel keuzeruimte is er?)(gebruik hiervoor bijvoorbeeld de 4OLS kijkwijzer in hoofdstuk 2)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Werken aan de opdrachten • Aan het eind van de dag met elkaar in gesprek gaan over de opdrachten o.l.v. de schoolopleider • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) 	
24-04-2024 4OLS Feestelijke bijeenkomst en BBQ	Feestelijke bijeenkomst en BBQ met alle betrokkenen binnen 4OLS; ook de N1	Woensdag 24-04-2024, 12.00u-18.00u, François Vatel				François Vatel

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
Let op is op een woensdag!	studenten zijn hierbij van harte welkom					
13-05-2023 Stagedag 8	Praktische leservaring	Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel	Opdracht 1: Voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel. Geef aan: welke overeenkomsten en verschillen vallen jou op tussen de eerste en de tweede stageschool? Opdracht 2: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1 t/m 6	<ul style="list-style-type: none"> Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel Werken aan de opdrachten Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) Gezamenlijke afsluiting: reflectie op ervaringen, voortgang portfolio	2
27-05-2024 Stagedag 9	Praktische leservaring	Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel	Opdracht 1: Voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel. Geef aan: welke overeenkomsten en verschillen vallen jou op tussen de eerste en de tweede stageschool? Opdracht 2: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio	1 t/m 6	<ul style="list-style-type: none"> Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel Werken aan de opdrachten Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) Gezamenlijke afsluiting: reflectie op ervaringen, voortgang portfolio 	2
03-06-2024 Stagedag 10	Praktische leservaring	Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel	Opdracht 1: Voorbereiden van en oefenen met het uitvoeren van een lesonderdeel. Geef aan: welke overeenkomsten en verschillen vallen jou op	1 t/m 6	<ul style="list-style-type: none"> Aan de slag met het voorbereiden van en oefenen met een lesonderdeel Werken aan de opdrachten 	2

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
			<p>tussen de eerste en de tweede stageschool?</p> <p>Opdracht 2: Vorbereiden praktijkdag 4: bereid jouw pitch voor (waarin je terugkijkt op wat je hebt geleerd, of het beroep bij je past en wat je nog wil leren binnen 4OLS op je volgende stageschool)</p> <p>Opdracht 3: Verwerk wat je vandaag hebt gedaan/geleerd in je portfolio</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Verwerken van ervaringen in het portfolio (<i>deadline inleveren portfolio: 17 juni 2024</i>) • Gezamenlijke afsluiting: reflectie op ervaringen, voortgang portfolio 	
10-06-2024 PRAKTIJKDAG 3	Praktische leservaring Reflectie op je stage: hoe ging het en past het beroep bij jou? Werken aan je portfolio	<p>Lesgeven Leservaring opdoen door lessen aan elkaar te geven</p> <p>Rondleiding en kennismaken met de ontvangende school</p> <p>Ontwikkelen professionaliteit: Bereid een presentatie/pitch voor waarin je terugkijkt op wat je hebt geleerd, of het beroep bij je past en wat je nog wil leren</p>	<p>Miniles maken en oefenen met lesgeven aan elkaar</p> <p>Geef de presentatie/pitch: hoe ging het en past het beroep bij jou?</p>		<p>Co-docenten: Maurice Kramer, Gert-Jan Nieuwstad, Coleta Valkenburg</p> <p>Ochtend: Eerste stappen in het leren lesgeven</p> <p>Praktisch: een miniles maken en oefenen met lesgeven aan elkaar</p> <p>Rondleiding en kennismaken met de ontvangende school</p> <p>Middag: Pitches</p> <p>Reflectie op de pitches</p>	Gymnasium Novum

Datum	Doel	Wat en hoe	Opdracht	Beroep-staak	Invulling 4OLS	Stage-school
		binnen 4OLS op je volgende stageschool Reflectie Gesprekken met IO: ervaring stagedagen delen en voorbereiden CGI			Uitleg over en werken aan je portfolio (o.l.v. IO) CGI voorbereiden a.d.h.v. sjabloon Stagebegeleiding door instituutsopleider	
17-06-2024	Deadline inleveren portfolio					
24-06-2024	Antwoord op de vraag: pas ik bij dit beroep en past het beroep bij mij?	Groepsgewijze CGI afname Ca. 1 uur per groepje van 3-4 studenten met de IO en twee SO's, persoonlijke pitches gevolgd door gesprek over portfolio's			Groepsgewijze afnames van het CGI (in groepjes van 3-4 studenten)	Centrale locatie (n.t.b.)
03-07-2024	Deadline voor het inleveren portfolio Herkansing N1					

6. 4OLS opleiders en begeleiders

Onze schoolcoördinatoren

Gymnasium Haganum
Hanneke van den Bosch
h.vandenbosch@haganum.nl

Zuid-West College
Rianne Gluvers
r.gluvers@sgzuidwest.nl

Sint-Maartenscollege
Leanne van Lint
ln@st-maartenscollege.nl

Sint-Maartenscollege
Annelies Kort
kta@st-maartenscollege.nl

Gymnasium Novum
Sigrid Haaksma
hka@gymnasiumnovum.nl

Maerlant-Lyceum
Florine Roosken
roosken@maerlant-lyceum.nl

François Vatel
Silvia van der Pol
pol@vatel.nl

Vrijzinnig-Christelijk Lyceum
Riemke Reitsma
rreitsma@vcl-school.nl

Dalton Voorburg
Anne Overpelt
apt@daltonvoorburg.nl

Onze instituutskoördinator en -opleider van de Hogeschool Rotterdam

Hogeschool Rotterdam
Sjaak Nuijt
j.nuijt@hr.nl

Hogeschool Rotterdam
Coleta Valkenburg
c.m.valkenburg@hr.nl

7. Enkele afspraken

- Als je onverhoopt ziek bent, meld je dan tijdig af. Neem dan voor de start van de dag contact op met de schoolcoördinator-/opleider van de school waar het programma op die dag plaatsvindt.
- Voor de leerlingen van de school ben je 'gewoon' een leraar, dus je hebt een belangrijke voorbeeldfunctie binnen de school. Niet alleen gedragsmatig, maar ook qua kleding e.d. Stel je op de hoogte van en houd je aan de afspraken binnen de school.
- Ga altijd zorgvuldig om met privacy van personen. Vermeld als regel geen namen van leerlingen en docenten bij de uitwerking van een opdracht.

8. Nuttige tips en hints

- Er zijn verschillende plaatsen binnen de school waar je kunt werken aan bijvoorbeeld opdrachten, zoals de docentenwerkkamer, de teamkamers of de personeelskamer. Vraag altijd even na welke mogelijkheden de stageschool biedt. Ga niet met alle stagiaires bij elkaar zitten, laat ruimte voor de docenten om te werken.
- Beperk je niet tot één of enkele vakken maar probeer zoveel mogelijk alle facetten van de school te bestrijken. Zo krijg je een breed beeld van het beroep van docent.
- Vraag zo mogelijk uitleg wanneer je iets niet begrijpt, je kunt veel leren van anderen.
- Bereid ieder gesprek dat je gaat houden zorgvuldig voor, in die zin dat je je ingelezen hebt en je vragen en punten op papier hebt staan.
- Bereid observaties en opdrachten goed voor: weet waarop je gaat letten, hoe je het noteert en hoe de informatie 'objectief' blijft. Observeer nooit zonder doelstelling.

Bijlage A: Instructie Vragen, Stellingen en Verwachtingen voor Student-Leerling/Carrousel

In deze instructie wordt stilgestaan bij een aantal aspecten van de Student-Leerlingen/Carrousel.

Bedoelingen

De opleidingsschool 4OLS heeft de leerdoelen van het studieonderdeel Praktijkonderzoek pedagogiek verbijzondert c.q. vertaald naar de praktijkbijeenkomsten die onderdeel uitmaken van het Haagse opleidingsprogramma, studenten gaan:

- Begrijpen dat er een relatie is tussen leeftijd en gedrag bij leerlingen,
- Inzicht ontwikkelen in de manier waarop identiteit bij leerlingen zichtbaar wordt en vorm krijgt in gedrag (houdingen), taal en andere communicatie-uitingen (kleding, voorkeuren),
- Theoretische en praktische kennis verwerven ten aanzien van het benoemen, interpreteren en analyseren van het gedrag en de ontwikkeling van jongeren, en soms ook op dat van de student zelf.

Wat en hoe

Om de 4OLS bedoelingen te realiseren is ervoor gekozen studenten met leerlingen uit verschillende leeftijdscategorieën in gesprek te laten gaan tijdens een praktijkdag.

Vragen, stellingen en verwachtingen

Om goed voorbereid te beginnen aan de gesprekken met leerlingen wordt van de studenten op elke schoollocatie (=schoolteam) gevraagd in de aanloop naar de eerste praktijkbijeenkomst (1 maart) zes vragen en zes stellingen te bedenken inclusief de verwachtingen die daarover zijn m.b.t. de brugklas- en examen-klasleerlingengroepen. Bij het studieonderdeel Praktijkonderzoek pedagogiek worden zes hoofdthema's onderscheiden en voor elk thema is een vraag en stelling nodig om aan leerlingen voor te leggen. Uiterlijk 22 februari worden de bedachte vragen, stellingen en verwachtingen (zie tabel)(max. 2 A4) door elke schoolteam over mail gestuurd aan de Instituutsopleider.

AP-Thema	Vraag & stelling	Verwachtingen per vraag/stelling
1. Begripsbepaling en beeldvorming	1.1 Vraag 1.2 Stelling	1.1 Verwachting 1.2 Verwachting
2. Identiteit: persoonlijkheid	2.1 Vraag 2.2 Stelling	2.1 Verwachting 2.2 Verwachting
3. Identiteit: identiteitsontwikkeling	3.1 Vraag 3.2 Stelling	3.1 Verwachting 3.2 Verwachting
4. Identiteit: invloeden en omgeving	4.1 Vraag 4.2 Stelling	4.1 Verwachting 4.2 Verwachting
5. Cognitieve ontwikkeling	5.1 Vraag 5.2 Stelling	5.1 Verwachting 5.2 Verwachting
6. Seksuele ontwikkeling	6.1 Vraag 6.2 Stelling	6.1 Verwachting 6.2 Verwachting

In maximaal 2 A4 worden vragen, stellingen en een verwachting per thema uit Praktijkonderzoek pedagogiek schriftelijk uitgewerkt. Deze 6 vragen en stellingen vormen de gespreksleidraad voor het gesprek met leerlingen. We zijn ons ervan bewust dat niet alle thema's al evenveel aandacht hebben gekregen op de HR. Toch verwachten we dat er vragen en

stellingen voor alle zes thema's worden bedacht. Bij de verwachtingen dat het erom op te schrijven waar het schoolteam denkt dat de antwoorden en de reacties van de leerlingen mogelijk van elkaar zullen verschillen bij de brugklas- en de examenklasleerlingen.

Gesprekstechnieken

Een gesprek met elke leerlinggroepje (4 leerlingen) duurt 30 minuten. Voor de opzet en uitvoering verwachten we ongeveer de volgende agenda:

- Korte inleiding op het waarom en hoe van het gesprek om leerlingen op hun gemak te stellen. Ga ook in op wat je anoniem met de antwoorden en reacties zult gaan doen.
- Per thema uit Praktijkonderzoek pedagogiek:
 - o Stel minimaal 1 vraag of stelling per thema, waar mogelijk beide inbrengen
 - o Stel als HR-studenten om en om de vragen en stellingen
 - o Degene die niet de vraag stelt/niet de stelling voorlegt, noteert nauwkeurig de antwoorden
 - o Wees niet te snel tevreden en durf door te vragen zodat er duidelijke antwoorden komen
 - o LSD= Luisteren, Samenvatten of Checken of je het begrijpt, Doorvragen (veel doorvragen!)
 - o OMA thuislaten = geen Oordelen, geen Meningen, geen Adviezen
 - o Jullie zijn objectief op zoek naar antwoorden en reacties van leerlingen t.a.v. jullie vragen en stellingen. Heb het niet over jezelf maar blijf bij de leerlingen en respecteer hun antwoorden en reacties die soms onderling erg verschillend kunnen zijn.
- Korte afsluiting met dankwoord voor de openhartigheid waarmee leerlingen hun antwoorden en reacties hebben verteld. Ga echt even in op hoe goed het is gegaan, ook al zou dan niet zo zijn geweest.
- Stop in alle gevallen op tijd, ook als je daarmee niet elk thema hebt gehad!

Nabespreking

In elke praktijkbijeenkomst wordt stilgestaan bij de uitkomsten en ervaring met de leerling-gesprekken. Het belangrijkste is dat jullie kunnen vertellen of de verwachtingen al of niet zijn uitgekomen die jullie vooraf per vraag en stelling hebben opgesteld. Het gaat erom de leerlingen goed te leren zien als adolescenten volop in beweging, ieder op zijn of haar eigen manier. Door de antwoorden en reacties op de stelling te relateren aan de brugklas- en examenklasleerlingen krijg je daar mogelijk goed zicht op.

Portfolio

Als de twee praktijkbijeenkomsten zijn geweest en je eindopdracht is door de BV-docent van de HR beoordeelt moet je nog de link maken met je portfolio. In je portfolio doe je kort verslag van de gesprekken met leerlingen, eventueel aangevuld met andere ervaringen, en je schrijft zo duidelijk mogelijk op wat jij hebt geleerd van Praktijkonderzoek pedagogiek om leerlingen (adolescenten):

1. iets te leren, wat heb je van AP geleerd, wat heb je gemerkt in je contact met leerlingen, wat jij als leraar in opleiding niet mag vergeten om leerlingen te helpen om veel en op een goede manier dingen te leren?
2. Op hun gemak te stellen en een goede samenwerking in de klas te krijgen, wat heb je van AP geleerd, wat heb je gemerkt in je contact met leerlingen, wat jij als leraar in opleiding niet mag vergeten om leerlingen te helpen hun plekje in de klas te vinden en tot een goede samenwerking met hen te komen?

3. Als een 'echte' leraar tegemoet te treden, wat heb je van AP geleerd, wat heb je gemerkt in je contact met leerlingen, wat jij als leraar in opleiding niet mag vergeten om je als een goede leraar op te stellen naar hen?

SUCCES met de voorbereidingen en als er vragen zijn ga dan op tijd naar je schoolopleider!

Bijlage B: Instructie voor opstellen van casussen

In deze instructie wordt ingegaan op hoe je een casus kunt ontwerpen voor een praktijkbijeenkomst.

Casus

Een casus is een beschrijving van een interessante gebeurtenis, een voorval, een ervaring of een praktijksituatie die daadwerkelijk heeft plaatsgevonden op de school of in de stage. De volgende typen casussen worden onderscheiden:

- Een pedagogische casus: dit is een beschrijving van een situatie waarbij het niet om het leren van leerlingen of jongeren gaat maar om hoe de leraar of leerlingen (onderling) met elkaar omgaan en samenwerken in de klas of daarbuiten.
- Een vakdidactische casus: dit is een beschrijving van een situatie waarbij het er juist wel om gaat om leerlingen iets te leren of hen daarbij op een goede manier te ondersteunen en/of hen daartoe te motiveren.
- Een professioneel handelende casus: dit is een beschrijving van een situatie waarbij het professioneel handelen van de leraar (in opleiding) centraal staat ten opzichte van leerlingen, ouders, begeleiders, collega's en leidinggevenden.

Een casusbeschrijving is bedoeld om iets te leren over de leerlingen, jezelf en/of de school waar je bent dat verband heeft met Praktijkonderzoek pedagogiek. Een goede casus problematiseert een situatie waar mogelijk beter gehandeld had kunnen worden als je het over mocht doen! De HR-studenten ontwerpen ieder afzonderlijk voor praktijkdag 2 een pedagogische casus op basis van iets wat ze op de stage hebben meegemaakt. De scholen ontwerpen voor de tweede praktijkbijeenkomst een vakdidactische en een professioneel handelen casus voor de HR-studenten om aan te werken. Eventueel mag je ook, als je dat prettig vindt, de drie casussen zelf ontwerpen (in overleg met je schoolopleider).

Een 'goede' casus

Om een casus goed te kunnen gebruiken om van te leren zijn er een aantal aandachtspunten van belang, een goede casusbeschrijving stage niveau 1 (eerstejaars stage):

1. Moet gaan over een situatie die echt heeft plaatsgevonden (niet iets verzinnen)
2. Vermeld niet alleen relevante en belangrijke informatie maar ook informatie die minder belangrijk is of niet geheel ter zake doende is
3. Geeft wel voldoende informatie over bedoelingen, acties, handelingen en gedrag van betrokken waarmee de lezer gerichte aanvullende vragen kan stellen, en/of in combinatie met enkele vragen van anderen, en de verstrekte antwoorden zich een redelijk compleet beeld kan vormen van de situatie
4. Is niet te moeilijk en niet te makkelijk voor de eerstejaars. Het gaat uiteindelijk om het vinden van een verbeterd-handelen-als-we-het-over-konden-doen en dat moet niet te complex zijn in leerjaar 1.
5. Legt (impliciet) de link met enkele belangrijke concepten en theorieën uit de Praktijkonderzoek pedagogiek die als hulpmiddelen ingezet kunnen worden om de casus beter te doorgronden.
6. Problematiseert een bepaalde situatie. Zoals gezegd is de casus bedoeld om van te leren en dan vooral om zicht te krijgen op hoe het een volgende keer beter of net iets anders had gekund. Het probleem, dilemma of spannende in de situatie moet expliciet duidelijk worden gemaakt in de beschrijving.
7. Wekt interesse op en maakt het leraarschap boeiend.

Bron: [Werken met casussen - Time to energize your learning! \(weebly.com\)](http://werkenmetcasussen.com)

Werken met casussen

De pedagogische casus van elke HR-student wordt schriftelijk uitgewerkt op maximaal 1 A4 en in voldoende kopieën meegenomen naar de eerste praktijkbijeenkomst. Elke student zal worden gevraagd met een 1 minuut pitch hun casus te presenteren. Daarna worden er vier interessante casussen geselecteerd die worden besproken.

De vakdidactische en professioneel handelen casussen van de scholen worden een week van tevoren verstrekt aan de HR-studenten zodat zij zich kunnen inlezen voor de bijeenkomst.

Hoe ziet een casusbeschrijving eruit

In de figuur rechts staan de 4 onderdelen van een casusbeschrijving. Werk de vier onderdelen uit in maximaal 1 A4. Bij onderdeel II is het belangrijk dat je informatie puntsgewijze opsomt die belangrijk is om te weten over de achtergrond van de situatie. De samenvatting van het issue is bedoeld om de aandacht te richten op enkele belangrijke aspecten van de situatie. Dit moet niet te specifiek zijn, immers daar moeten anderen zelf achter zien te komen, maar een steuntje in de rug is welkom.

Bespreking van een casus

In de bespreking van een casus worden de volgende fasen doorlopen:

- A. Lezen van de casus: pedagogische casus ter plekke tijdens de eerste praktijkbijeenkomst (na de pitches en dus alleen voor de geselecteerde casussen), en de vakdidactische en de professioneel handelende casus thuis voor de tweede praktijkbijeenkomst;
- B. Verkennen van de situatie: door de pitch en het lezen ontstaan de eerste beelden en ideeën over de situatie. In de verkennende fase krijgen alle deelnemers gelegenheid met enkele vragen zaken uit de casus te verduidelijken. De casusinbrenger kan antwoorden geven maar deelnemers kunnen elkaar ook helpen omdat iedereen andere zaken zijn opgevallen.
- C. Analyse van de situatie: dit is een fase waarbij de deelnemers elkaar vertellen over wat zij denken van de situatie, wat het issue is van de situatie, wat er mogelijk speelt in de casus.
- D. Handelingsalternatieven bedenken: dit is een fase waarin het iedereen vrij staat handelingsalternatieven in te brengen die passender zijn voor de situatie dan die hebben plaatsgevonden. Het kan om nieuw gedrag gaan of wat iemand beter had kunnen zeggen.

Een casusbeschrijving bestaat uit:

I. Een aansprekende titel
II. Relevante achtergrond informatie Som puntsgewijze op: - wie wat waar wanneer (anoniem!) - functie, taak, klas, schooltype, positie betrokkenen - type casus (pedagogisch, vakdidactisch, professioneel)
III. Gedetailleerde beschrijving van de situatie Beschrijf in verhalende vorm: - de situatie en context, wat er precies gebeurde - de taak die de casusinbrenger had of dacht te hebben - hoe het ging, de activiteiten, het gedrag en wat er gezegd werd over en weer - het resultaat/effect/opbrengst van de interactie in termen van emoties, effecten of veranderingen in de situatie
IV. Samenvatting van het 'Issue' in 1 of 2 zinnen - wat is de moeilijkheid, wat is het dilemma, wat is het probleem, wat knelt er in de beschreven situatie?

SUCCES met het ontwerp van een casus en bij vragen ga dan op tijd naar je schoolopleider!